

УДК: 351

DOI: [https://doi.org/10.32689/2618-0065-2020-2\(4\)-279-289](https://doi.org/10.32689/2618-0065-2020-2(4)-279-289)

Прав Юрій Григорович, кандидат економічних наук, доцент, докторант кафедри публічного адміністрування Навчально-наукового інституту міжнародних відносин та соціальних наук ПАТ, Міждержавна академія управління персоналом, 03039, м. Київ, вул. Фрометівська, 2, тел.: +38 067 273-95-33, e-mail: vsegda_prav@ukr.net <https://orcid.org/0000-0003-0701-9479>

ПРИНЦИПИ ФУНКЦІОНУВАННЯ РЕГІОНАЛЬНОГО ІНВЕСТИЦІЙНО-БУДІВЕЛЬНОГО КОМПЛЕКСУ

Анотація. Мета статті полягає у визначенні та систематизації принципів функціонування регіонального інвестиційно-будівельного комплексу. Запропоновано регіональний інвестиційно-будівельний комплекс розглядати як організовану територіальну сукупність будівельних виробництв і результатів їх господарської діяльності з регіонально-галузевим управлінням. Зазначено, що у число найважливіших завдань регіональних органів управління входить забезпечення комплексного соціально-економічного розвитку регіону, що означає необхідність врахування при вирішенні проблем інвестиційно-будівельного комплексу регіону інтересів різних суб'єктів управління і господарювання. Виокремлено особливості, що додають будівництву регіональний характер, який накладає певний відбиток і на весь інвестиційно-будівельний комплекс. Запропоновано визначення терміну «структура регіонального інвестиційно-будівельного комплексу». Сформульовано принципи, які слід покласти в основу функціонування регіонального інвестиційно-будівельного комплексу: цілеспрямованість, системність, комплексність, ефективність, консенсус інтересів. Зазначено, що управління інвестиційно-будівельним комплексом України практично являє собою процес управління всіма аспектами інвестиційної діяльності на різних рівнях управління. Визначено спеціальні методи адміністративного, соціально-психологічного та економічного впливу. Проведено аналіз прямих і непрямих методів економічного управління. Визначено об'єкти та суб'єкти регулювання інвестиційних процесів на регіональному рівні. З метою створення ефективного механізму управління, планування, програмування і фінансування пріоритетних інвестиційних проектів, розглянуто дві групи принципів регулювання інвестиційних процесів: перша група носить глобальний характер, а друга – локальний характер. Розглянуто глобальні принципи регулювання на регіональному рівні: науковості, комплексності, варіантності, адекватності, ефективності. До локальних

принципів віднесено: економічного протекціонізму, динамічності, адаптивності, равноумовності. Обґрунтовано, що дотримання запропонованих принципів, як глобальних, так і локальних, дозволяє зробити механізм регулювання інвестиційно будівельного процесу в регіоні гнучким, ефективним, адекватним.

Ключові слова: регіональний інвестиційно-будівельний комплекс, принципи, методи управління, інвестиційні проекти, інвестиційна політика.

Prav Yurii Grigorovich, PhD in economics, Associate Professor, Public Administration Department, Educational-Scientific Institute of International Relations and Social Sciences, 03039, Kyiv, 2 Frometivska Street, тел.: +38 067 273-95-33, e-mail: vseгда_prav@ukr.net <https://orcid.org/0000-0003-0701-9479>

PRINCIPLES OF FUNCTIONING OF THE REGIONAL INVESTMENT AND CONSTRUCTION COMPLEX

Abstract. The purpose of the article is to define and systematize the principles of functioning of the regional investment and construction complex. It is proposed to consider the regional investment and construction complex as the organized territorial set of construction productions and results of their economic activities with regional and industry management. It is noted that one of the most important tasks of regional authorities is to ensure the integrated social and economic development of the region, which means that the interests of various management and business entities should be taken into account when solving problems of the investment and construction complex of the region. The features setting the regional tone to the construction that leaves certain traces on the entire investment and construction complex are highlighted. The definition of the term “structure of the regional investment and construction complex” is proposed. The principles that should form the basis for functioning of the regional investment and construction complex are determined: sense of purpose, consistency, integrated approach, efficiency and consensus of interests. It is noted that management of the investment and construction complex of Ukraine is basically a process of managing all aspects of the investment activities at different levels of management. The special methods of administrative, social and psychological and economic impact are defined. The direct and indirect methods of economic management are analyzed. The objects and subjects of the investment process regulation at the regional level are defined. Two groups of the investment process regulation are considered to create an effective mechanism for managing, planning, programming and financing the priority investment projects: the first group is global, and the second group is local. The global principles of regulation at the regional level are considered: scientific character, integrated approach, variance, adequacy and efficiency. The local principles include: economic

protectionism, dynamism, adaptability and equivocation. It is proved that compliance with the proposed principles, both global and local, makes it possible to make the mechanism of the investment and construction process regulation in the region flexible, effective, and adequate .

Keywords: regional investment and construction complex, principles, methods of management, investment projects, investment policy.

Постановка проблеми. Високий ступінь залежності інвестиційно-будівельної діяльності від функціонування економіки і її інституційних основ проявляється в тому, що будівництву доводиться справлятися з періодично накочувалися хвилями зростаючого попиту на свою продукцію. Існуюча в цій сфері сезонність посилюється великим ступенем залежності від коливань ділової активності в інших сферах економіки.

При регулювання інвестиційних процесів в регіоні існує низка проблем, зумовлених практичною відсутністю концепції та механізму регіонального впливу на інвестиційну сферу, недостатньою готовністю регіональних органів управління до регулювання інвестиційного процесу в зв'язку з нерозвиненістю інформаційного забезпечення, діагностики та низьким рівнем оціночної бази подібного втручання в господарське середовище; втратою в ході економічних реформ організаційно-управлінських структур міжгалузевого розвитку регіональної економіки на прогресивній технологічній основі.

В сучасних умовах, стрімкий розвиток ринкових відносин потребує додаткових наукових досліджень та проблем реформування інвестиційно-будівельного комплексу регіону з метою вдосконалення існуючих та формування нових механізмів реалізації його інвестиційної стратегії. У зв'язку з цим виникла необхідність уточнення і систематизації принципів функціонування регіонального інвестиційно-будівельного комплексу.

Аналіз останніх досліджень і публікацій, в яких започатковано розв'язання даної проблеми. Вагомий внесок у розв'язання проблем управління регіональним інвестиційно-будівельним комплексом здійснили К.О. Басенко [1], Є. А. Вилгін [2, 3], О.П. Ковалевська [4], О.М. Непомнящий, С.М. Шостак [5], Ю. Пинда [6], С.В. Сімак [7] та ін. Разом з тим, незважаючи на досить глибоке опрацювання багатьох теоретико-методологічних питань щодо функціонування інвестиційно-будівельного комплексу, багато питань залишилися за рамками досліджень, у тому числі потребують уточнення і систематизації принципи функціонування регіонального інвестиційно-будівельного комплексу.

Формування мети статті. Мета статті полягає у визначенні та систематизації принципів функціонування регіонального інвестиційно-будівельного комплексу.

Виклад основного матеріалу дослідження. З характеру продукту праці в будівництві, як складової інвестиційно-будівельного комплексу, пропонується виокремити такі особливості, що додають будівництву регіональний характер.

1. Відсутність стаціонарності у виробництві. На підприємствах промисловості готова продукція залишає місце виробництва, а процес виробництва і його основні фактори пов'язані з певним постійним місцем; в будівництві ж готовий продукт праці залишається на місці, а засоби виробництва і робоча сила переміщуються на нове місце робіт по закінченню виробничого процесу. Нерухомість продукту праці тягне за собою необхідність переміщення коштів праці, внаслідок чого порушується безперервність виробничого процесу, скорочується корисний час використання обладнання, виникають додаткові витрати, пов'язані з його транспортуванням, демонтажем та монтажем на новому місці.

2. Щодо великої тривалості виробничого циклу. Великий вплив на виробничо-фінансові результати будівельних організацій надає значна тривалість виробничих процесів в будівництві, що викликає складність виготовлення продукції великими розмірами її окремих одиниць і її неподільність.

3. Здійснення робіт, як правило, проводиться на замовлення за договором з відповідним замовником. Існують варіанти, в основному в житловому будівництві, коли продукція виробляється не на замовлення, а на ринок, проте переважна частина будівель і споруд будується підрядними будівельними фірмами для конкретних замовників.

Регіональний характер будівництва накладає певний відбиток і на весь інвестиційно-будівельний комплекс, приводячи до необхідності розгляду не якогось усередненого інвестиційно-будівельного комплексу, але враховуючи його регіональний характер [3, 4, 6, 8].

Регіональний інвестиційно-будівельний комплекс по суті своїй є територіально-виробничої сукупністю не тільки будівельних підприємств, а й об'єктивно інтегрованих з ними стійкими господарськими зв'язками інших об'єктів матеріального виробництва і невиробничої сфери, що забезпечують ефективне функціонування комплексу в цілому.

Головною особливістю інвестиційно-будівельного комплексу регіону Є.А. Вилгін визначає «... її здатності за рахунок саморозвитку (визначається на основі критеріїв: забезпеченість доходними джерелами), життєзабезпечення (використання ресурсів регіону та людського потенціалу для підтримки безпеки і цілісності регіону, задоволення життєвих потреб населення), самоідентифікації (безперервний моніторинг постійно характеристик, що змінюються під впливом трансформаційних умов і обставин), самодостатності (економічна самостійність) створювати продукт, який є основою соціально-економічного розвитку регіону в цілому» [2, с. 55].

До складу інвестиційно-будівельного комплексу включаються також органи управління й регулювання, а також галузеві й суспільні об'єднання [4].

Таким чином, регіональний інвестиційно-будівельний комплекс являє собою певним чином організовану територіальну сукупність будівельних виробництв і результатів їх господарської діяльності з регіонально-галузевим управлінням.

У число найважливіших завдань регіональних органів управління входить забезпечення комплексного соціально-економічного розвитку регіону. Це означає необхідність врахування при вирішенні проблем інвестиційно-будівельного комплексу регіону інтересів різних суб'єктів управління і господарювання.

Під структурою будівельного комплексу будемо розуміти сукупність галузей будівництва, промисловості будівельних матеріалів і технологічно пов'язаних з ними галузей, розміщених на території регіону, яка характеризується складом і змістом, пропорціями і зв'язками всіх видів діяльності, що здійснюються в рамках цієї сукупності галузей.

Тоді структура регіонального інвестиційно-будівельного комплексу може бути представлена як сукупність підприємств галузей будівництва, промисловості будівельних матеріалів та пов'язаних з ними галузей матеріального виробництва, а також потенційних інституційних інвесторів і фізичних осіб, підприємств інфраструктури, які характеризуються відповідним складом змістом, пропорціями і зв'язками між елементами комплексу, включаючи регіональні органи управління.

Потрібно відзначити, що стратегічні інтереси регіональних органів управління можуть істотно відрізнятися від інтересів керівників окремих будівельних підприємств, фінансово-кредитних установ, інституційних інвесторів і фізичних осіб. Саме тому, необхідно сформулювати принципи, які слід покласти в основу функціонування регіонального інвестиційно-будівельного комплексу.

До числа провідних, на нашу думку, слід віднести такі, як цілеспрямованість, системність, комплексність, ефективність, консенсус інтересів.

Дотримання принципу цілеспрямованості означає, що формування, функціонування та й здійснення структурних трансформацій в інвестиційно-будівельному комплексі повиненно передувати етапу цілепокладання, суть якого полягає у виборі та обґрунтуванні системи взаємообумовлених цілей структурних змін в інвестиційно-будівельному комплексі регіону.

Дотримання принципу системності означає необхідність постановки і вирішення завдань структурних перетворень в інвестиційно-будівельному комплексі регіону в рамках перетворень, здійснюваних в інвестиційно-будівельному комплексі країни в цілому.

Внаслідок цього, наприклад, процеси структурної перебудови регіонального інвестиційного комплексу не повинні розглядатися у відриві від загальнодержавної інвестиційної політики (хоча, регіональний інвестиційно-будівельний комплекс розвивається саме за рахунок інвестиційної привабливості регіону).

Принцип комплексності означає необхідність врахування при розробці та дійсненні структурних перетворень і функціонування інвестиційно-будівельного комплексу регіону, сукупності економічних, соціальних, екологічних, містобудівних, політичних чинників

Дотримання принципу ефективності означає, зокрема, що здійснення діяльності і необхідних структурних перетворень в інвестиційно-будівельному комплексі регіону слід проводити найбільш ефективним з економічної точки зору способом.

Інша складова загальної ефективності інвестиційно-будівельного комплексу регіону – соціальна ефективність. Мова йде про мінімізацію соціальних витрат, пов'язаних з реалізацією відповідної інвестиційної програми, які, в усякому разі, не повинна знижувати якість життя населення, посилювати соціальну напруженість в суспільстві. Сюди ж відноситься оцінка екологічних наслідків реалізації будівельної частини заходів функціонування інвестиційно-будівельного комплексу регіону.

Принцип консенсусу інтересів означає необхідність виявлення і задоволення інтересів всіх суб'єктів господарювання і управління, що вступають в економічні відносини при розробці та реалізації інвестиційної програми регіону (як складової діяльності інвестиційно-будівельного комплексу), від діяльності яких значною мірою залежить соціально-економічна ситуація.

Управління інвестиційно-будівельним комплексом України практично являє собою процес управління всіма аспектами інвестиційної діяльності на різних рівнях управління, що включає в себе [3, 5, 7]:

- управління інвестиційною діяльністю в державних масштабах, що передбачає, регулювання, контроль, стимулювання і стримування інвестиційної діяльності законодавчими і регламентують методами;
- управління інвестиційними програмами на регіональному рівні;
- управління окремими інвестиційними проектами, що включає діяльність з планування, організації, координації, мотивації і контролю протягом життєвого циклу проекту шляхом застосування системи сучасних методів і техніки управління;
- управління інвестиційною діяльністю окремого господарюючого суб'єкта - підприємства, що припускає управління інвестиційним портфелем підприємства (його формування, моніторинг, оцінку якості і ін.), управління оборотним капіталом і т.ін.

Для реалізації конкретизованих цілей існують спеціальні методи адміністративного, соціально-психологічного та економічного впливу.

Адміністративні методи управління, як правило, властиві директивному керівництву економікою і зводяться до того, що органи державної влади прагнуть визначати цілі, образ дії, результати господарської діяльності економічних суб'єктів. Найбільш сильними засобами втручання в економіку є вимоги, норми, ліцензування певних видів діяльності і обмеження. Адміністративне управління ґрунтується на законодавчій базі, яка обмежує або сприяє певних видів діяльності [7, с. 115].

Економічні методи управління засновані на обліку мотиваційних чинників господарювання. Вони являють собою форму прямого або непрямого цілеспрямованого впливу керуючої системи на об'єкт управління шляхом зміни навколишнього господарського середовища в напрямку орієнтації мотивів потенційних інвесторів на виконання поставлених господарських завдань. Як і адміністративні, вони мають у своїй основі правову базу, але відрізняються від останніх недирективної характером і використанням економічних важелів і регуляторів [2, 8].

До прямих методів економічного управління, як правило, відносять:

- інвестування у вигляді: фінансування (цільового, предметно орієнтованого, проблемно-спрямованого);
- кредитування; лізингу; фондів операцій;
- планування і програмування; державне підприємство.

Як відомо, непрямі економічні методи засновані на тому, що органи управління прямо не обмежують самостійність господарюючих суб'єктів. Найбільш традиційними з них є: податкове і амортизаційне регулювання; кредитна і фондова політика; цінове регулювання; політика протекціонізму.

Стосовно до інвестицій, економічні методи управління є кращими. Економічне регулювання інвестиційних процесів виступає складовою частиною загальної системи управління в регіоні і є одним з механізмів реалізації регіональної інвестиційної політики.

На регіональному рівні регулювання макроекономічних показників, таких, як попит і пропозиція, є мало можливим і недоцільним. Найбільш доцільним на регіональному рівні є регулювання певних видів діяльності, реалізація конкретних програм і проектів, територіальних замовлень і контрактів, тобто мова йде про формування умов:

- для створення і виробництва конкурентоспроможної продукції;
- для модернізації та реконструкції діючого виробництва;
- для залучення приватних та іноземних капіталів в регіон.

Перелічені напрямки і виступають об'єктом регулювання інвестиційних процесів на регіональному рівні. Суб'єктами регулювання на регіональному рівні виступають учасники інвестиційного процесу, а також виконавці регіональних інвестиційних програм, проектів, замовлень і контрактів.

Для створення ефективного механізму управління, планування, програмування і фінансування пріоритетних інвестиційних проєктів, пропонується розглянути дві групи принципів регулювання інвестиційних процесів. Перша група носить глобальний характер і визначає функціонування всіх керуючих систем регіону. Друга, локальна, група принципів носить спеціалізований характер і відноситься безпосередньо до інвестиційній сфері.

До глобальних принципів регулювання на регіональному рівні відносяться:

1. Принцип науковості, що передбачає наукову обґрунтованість прийнятих рішень і вводяться в дію регуляторів, які сприяють вирішенню пріоритетних завдань розвитку території, а також використання при побудові конкретних моделей регулювання сучасних досягнень науки і техніки (математичного моделювання, комп'ютерних технологій і т.ін.).

2. Принцип комплексності, що зумовлює облік всіх зовнішніх і внутрішніх факторів, що впливають на ефективність регулюючого впливу. Сучасний рівень знань дозволяє не тільки комплексно впливати на будь який об'єкт, але і за допомогою комп'ютерного моделювання прогнозувати результати впливу з урахуванням зовнішніх факторів, наприклад, державний вплив, виробничо-економічне становище суб'єкта інвестиційної діяльності, вплив саморегулюючих факторів і т.ін., і скорегувати, якщо буде потреба, форми і методи впливу.

3. Принцип варіантності, що передбачає:

– множинність шляхів реалізації регулюючого впливу відповідно до особливостей регіонального соціально-економічного розвитку;

– необхідна різноманітність регулюючої системи, яка повинна володіти не меншою складністю, ніж регульована система;

– обов'язкову багатоваріантність конкретних моделей регулювання з подальшою оптимізацією шляху досягнення мети і отримання бажаного результату.

Слід враховувати, що неможливо спроектувати просту модель для складної системи суспільного відтворення.

4. Принцип адекватності, тобто відповідності форм і методів регіонального регулювання інвестиційних процесів загальнодержавному механізму впливу, а також системі управління соціально-економічним розвитком регіону. Це означає, що регулювання інвестиційної активності не може бути чимось принципово відмінним від цілісного загальнодержавного механізму регулювання, закріпленого законодавчими актами і нормативними документами. Єдність використовуваних форм і методів впливу не виключає специфічних комбінацій в кожному конкретному випадку.

6. Принцип ефективності, що передбачає позитивні результати регулюючого впливу, як для суб'єкта, так і для регулюючих структур. Існує пряма залежність між формуванням регіонального бюджету і прибутковістю

суб'єктів, які здійснюють свою господарську діяльність в даному регіоні, якістю і кількістю використовуваних регіональних ресурсів. Для суб'єктів регулювання надається підтримка і непрямий вплив повинні бути досить відчутні, щоб стимулювати розвиток виробництва та інноваційну активність.

До локальних принципів належать:

1. Принцип економічного протекціонізму по відношенню до притоку інвестицій в пріоритетні для регіону сфери. Даний принцип пов'язаний з створенням державними органами влади особливих умов для інвестиційної діяльності переважно не адміністративно-директивними, а економічними методами, заснованими на договірних відносинах, використанні прямих і непрямих економічних регуляторів, які підтримують і стимулюють інвестиційну активність.

2. Принцип динамічності пов'язаний, перш за все, з циклічністю інвестиційних коливань, яка передбачає постійну зміну цілей і завдань, а також умов суспільного розвитку в залежності від фаз технологічного розвитку. Модель регулювання повинна володіти рухливістю і мінливістю під впливом внутрішніх і зовнішніх чинників, що виключають стагнацію форм і методів впливу на прогресуюче господарське середовище. Дія даного принципу означає, що недоцільно створювати незмінну систему регулювання, яка не піддається коригуванню, так як вона неминуче виявиться неефективною у трансформаційному середовищі.

3. Принцип адаптивності передбачає таке управління, коли бажаний стан системи визначається на основі накопиченого досвіду, а прийняті рішення можна пристосувати до виникаючих не передбачених умов. Гнучкість, легка пристосовність економічних регуляторів до зміни середовища функціонування, а також цільова спрямованість регіональної економіки та обраних пріоритетів виключають громіздкість розроблюваної моделі, її низький інформаційний потенціал і високий ступінь бюрократизації прийнятих рішень.

4. Принцип равноумовності передбачає забезпечення рівних умов для отримання державної підтримки всіма учасниками інвестиційної діяльності, незалежно від розмірів, форм власності і національну приналежність.

Особлива роль в дотриманні даного принципу належить конкурсному підходу при залученні господарюючих суб'єктів до реалізації регіональних пріоритетів, а також створення рівних умов господарювання для всіх учасників інвестиційних процесів, виходячи з мотивів їх діяльності, бо взаємодія ланок даного циклу дає максимальний ефект, коли рішення приймаються з урахуванням економічних інтересів кожної ланки.

Дотримання перерахованих вище принципів, як глобальних, так і локальних, дозволяє зробити механізм регулювання інвестиційно-будівельного процесу в регіоні гнучким, ефективним, адекватним важливість справ регіональних проблем.

Висновки. Запропоновано регіональний інвестиційно-будівельний комплекс розглядати як організовану територіальну сукупність будівельних виробництв і результатів їх господарської діяльності з регіонально-галузевим управлінням.

Сформульовано принципи, які слід покласти в основу функціонування регіонального інвестиційно-будівельного комплексу: цілеспрямованість, системність, комплексність, ефективність, консенсус інтересів. До глобальних принципів регулювання на регіональному рівні віднесено: принцип науковості, комплексності, варіантності та ефективності. Дотримання перерахованих вище принципів, як глобальних, так і локальних, дозволяє зробити механізм регулювання інвестиційно-будівельного процесу в регіоні гнучким, ефективним, адекватним важливість справ регіональних проблем.

У перспективі планується продовження дослідження обраного напрямку, щодо удосконалення державних механізмів у будівництві.

Література:

1. Басенко К.О. Формування механізму реалізації державної стратегії регулювання інвестиційно-будівельного комплексу. *Інвестиції: практика та досвід*. № 22. 2012. С. 49-52.
2. Вилгін Є.А. Інституційне середовище інвестиційно-будівельного комплексу регіону. *Інвестиції: практика та досвід*. № 5. 2018. С. 53-56.
3. Вилгін Є.А. Теоретичні основи механізмів державного регулювання розвитку регіонального інвестиційно-будівельного комплексу. *Інвестиції: практика та досвід*. № 4. 2018. С. 124-126.
4. Ковалевська О.П. Методичні основи формування стратегії розвитку інвестиційно-будівельного комплексу. *Науковий вісник Академії муніципального управління*. 2011. Вип. 4. С. 106-112
5. Непомнящий О.М. Сутність та зміст механізмів державного управління інвестиційною політикою у будівництві. *Інвестиції: практика та досвід*. № 5. 2018. С. 49-52.
6. Пинда Ю. Стратегічні пріоритети розвитку будівельного комплексу регіону. *Науковий вісник Львівського університету бізнесу та права*. 2010. Вип. 5. С. 25-30.
7. Сімак С.В. Концептуальні засади державного управління інвестиційно-будівельним комплексом. *Інвестиції: практика та досвід*. № 5. 2017. С. 112-116.
8. Дарушин О.В. Розвиток інвестиційно-будівельної сфери регіону як фактор соціально-економічного росту територіальної системи. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. Вип. 20. 2018. С. 178-182.

Referensis:

1. Basenko, K.O. (2012). Formuvannia mekhanizmu realizatsii derzhavnoi stratehii rehuliuвання investytsino-budivelnogo kompleksu [Formation of the mechanism of realization of the state strategy of regulation of the investment-building complex]. *Investytsii: praktyka ta dosvid – Investment: practice and information*, 22, 49-52 [in Ukrainian].

2. Vylhin, Ye.A. (2018). Instytutsiine seredovyshche investyino-budivelnoho kompleksu rehionu [The institutional environment of the region's investment and construction complex]. *Investytsii: praktyka ta dosvid – Investment: practice and experience*, 5, 53-56 [in Ukrainian].
3. Vylhin, Ye.A. (2018). Teoretychni osnovy mekhanizmiv derzhavnoho rehuliuвання rozvytku rehionalnoho investytsiino-budivelnoho kompleksu [[Theoretical bases of mechanisms of state regulation of development of regional investment-building complex]. *Investytsii: praktyka ta dosvid – Investment: practice and experience*, 4, 124-126 [in Ukrainian].
4. Kovalevska O.P. (2011). Metodychni osnovy formuvannya stratehii rozvytku investytsiino-budivelnoho kompleksu [Methodical bases of formation of strategy of development of investment-building complex]. *Naukovyi visnyk Akademii munitsypalnoho upravlinnia – Scientific Bulletin of the Academy of Municipal Administration*, 4, 106-112 [in Ukrainian].
5. Nepomniashchy, O.M. (2018). Sutnist ta zmist mekhanizmiv derzhavnoho upravlinnia investytsiinoiu politykoiu u budivnytstvi [The essence and content of the mechanisms of state management of investment policy in construction]. *Investytsii: praktyka ta dosvid – Investment: practice and experience*, 5, 49-52 [in Ukrainian].
6. Pynda, Yu. (2010). Stratehichni priorytety rozvytku budivelnoho kompleksu rehionu [Strategic priorities for the development of the region's construction complex]. *Naukovyi visnyk Lvivskoho universytetu biznesu ta prava – Bulletin of the Lviv University of Business and Law*, 5, 25-30 [in Ukrainian].
7. Simak, S.V. (2017). Kontseptualni zasady derzhavnoho upravlinnia investytsiino-budivelnym kompleksom [Conceptual principles of state management of investment and construction complex]. *Investytsii: praktyka ta dosvid – Investment: practice and experience*, 5, 112-116 [in Ukrainian].
8. Darushyn, O.V. (2018). Rozvytok investytsiino-budivelnoi sfery rehionu yak faktor sotsialno-ekonomichnoho rostu terytorialnoi systemy [Development of investment-building sphere of the region as a factor of socio-economic growth of the territorial system]. *Naukovyi visnyk Uzhhorodskoho natsionalnoho universytetu – Scientific Bulletin of Uzhhorod University*, 20, 178-182 [in Ukrainian].